

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยใช้การออกแบบการวิจัยเป็นแบบมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทดสอบก่อนและหลังทดลอง (Pretest-Posttest Control Group Design) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม จังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2534 ที่สมัครใจเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม จำนวน 121 คน และได้คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยแต่ละกลุ่มมีเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 5 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบมีจุดมุ่งหมาย (Purposive sampling) ตามคะแนนจากแบบวัดคุณภาพทางอาชีพ โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประกาศรับสมัครนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม ที่ต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการวางแผนและตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งในการนี้มีนักเรียนมาสมัครจำนวนทั้งสิ้น 121 คน
2. ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบสำรวจคุณภาพทางอาชีพ ด้านความสามารถทางอาชีพกับนักเรียนทุกคนที่มาสมัคร
3. จำแนกคะแนนคุณภาพทางอาชีพที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลอง แล้วหาคะแนน $\bar{x}$ จากนั้นสุ่มนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า $\bar{x}$ เข้าเงื่อนไขการ

ทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 5 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 5 คน ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพก่อนการทดลอง เพื่อสุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เลือกเฉพาะคะแนนที่ต่ำกว่า $\bar{x}$ (61.70)

คะแนน วุฒิภาวะ ทางอาชีพ	ความถี่ (f)	$\bar{x}$	ความถี่จำแนกตามเพศ		กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
31-78	121	61.70	58	63	5	5	5	5

4. ประชุมชี้แจงนักเรียนที่มีคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพต่ำกว่า $\bar{x}$ ว่าสามารถให้การช่วยเหลือในการเพิ่มวุฒิภาวะได้เพียงครั้งละ 20 คน ดังที่ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างไว้ในข้อ 3

5. ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบวุฒิภาวะทางอาชีพครั้งก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจวุฒิภาวะทางอาชีพ

ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจวุฒิภาวะทางอาชีพ ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถทางอาชีพ (The Career Maturity Inventory-Competence Test) ของ จอห์น โอ ไครท์ส (John O. Crites) ซึ่งแปลและดัดแปลง โดย รองศาสตราจารย์ ดร.พรณราย ทวีพระประภา แห่งภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังมีรายละเอียดของแบบวัด ดังต่อไปนี้

1.1 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสำรวจประเภทเลือกคำตอบที่ต้องการจากข้อความในคำถาม 100 ข้อ ซึ่งประเมินองค์ประกอบของวุฒิภาวะทางอาชีพ ด้านความสามารถทางอาชีพ 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การทำความรู้จักตนเอง จำนวน 20 ข้อ
ได้แก่ ข้อ 1 - ข้อ 20

ด้านที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ จำนวน 20 ข้อ
ได้แก่ ข้อ 21 - ข้อ 40

ด้านที่ 3 การเลือกอาชีพ (การตั้งเป้าหมาย) จำนวน
20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 41 - ข้อ 60

ด้านที่ 4 การมองไปข้างหน้า (การวางแผนทางอาชีพ)
จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 61 - ข้อ 80

ด้านที่ 5 เขาควรทำอย่างไร (การแก้ปัญหาทางอาชีพ)
จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 81 - ข้อ 100

1.2 การบริหารแบบทดสอบ ให้ผู้ตอบอ่านข้อความและคำถามแต่ละข้อจากแบบทดสอบแต่ละด้าน แล้วเลือกคำตอบที่มีไว้ให้เลือกตอบข้อละ 5 คำตอบ เพียงคำตอบเดียว ซึ่งผู้ตอบจะได้ 1 คะแนน ถ้าคำตอบที่เลือกตรงกับแบบเฉลย และจะได้ 0 คะแนน ถ้าเลือกไม่ตรงกับแบบเฉลย ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบด้านละ 20 นาที รวม 5 ด้าน ใช้เวลาทำแบบทดสอบทั้งสิ้น 100 นาที

1.3 ความเที่ยงของแบบทดสอบ (Reliability) จากการวิเคราะห์ความเที่ยง แสดงค่าสัมประสิทธิ์แห่งความสอดคล้องภายใน สูตรการหาค่าของ คูเดอร์ วิชาร์ดสัน 20 (Kuder-Trichardson Formula 20) ใช้คำนวณกับแต่ละระดับชั้นเรียนในกลุ่มตัวอย่าง มาตรฐาน ขนาดตั้งแต่ 120-475 คน เป็นนักเรียนเกรด 6-12 พบว่าการวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้ สรุปค่าสัมประสิทธิ์ที่ยอมรับได้มีค่าสูงตามระดับชั้นเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จาก .72 ถึง ค่า .90 ในนักเรียนเกรด 8-12 ยกเว้นในเกรด 6 และเกรด 7 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำในแบบทดสอบด้านที่ 5 (เขาควรทำอย่างไรในการแก้ปัญหาทางอาชีพ) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์แห่งความสอดคล้องภายใน (KP.20) ของแบบวัดความสามารถในการเลือกอาชีพ (Crites 1973:33)

ด้าน	เกรด						
	6	7	8	9	10	11	12
1. การทำความรู้จักตนเอง	.81	.77	.79	.78	.85	.79	.73
2. ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ	.81	.81	.84	.85	.87	.88	.83
3. การเลือกอาชีพ (การตั้งเป้าหมาย)	.75	.83	.86	.89	.89	.87	.90
4. การมองไปข้างหน้า(การวางแผนทางอาชีพ)	.82	.83	.86	.88	.89	.90	.90
5. เขาควรทำอย่างไร(การแก้ปัญหาทางอาชีพ)	.58	.63	.72	.73	.82	.78	.80

สรุปได้ว่า แบบทดสอบย่อยทั้ง 5 ด้าน แต่ละด้านมีความสอดคล้องภายใน สามารถสันนิษฐานได้ว่า แต่ละข้อกระทงในแบบทดสอบย่อยแต่ละด้าน ใช้วัดกับตัวแปรชนิดเดียวกันได้

1.4 ความตรงของแบบทดสอบ (Validity) เนื่องจากหาความตรงของแบบทดสอบยังอยู่ในระยะเริ่มต้น แต่ก็ยังมีข้อมูลบางประการที่แสดงถึงประโยชน์ของแบบทดสอบที่จะใช้วัดคุณภาวะทางอาชีพ ดังนี้

1.4.1 ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความตรงของเนื้อหาสัมพันธ์กับการวัดตัวแปรตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของคนที่มีความใกล้เคียงกัน มีเนื้อหาที่สร้างขึ้นตามองค์ประกอบของวิฤภาวะทางอาชีพ มีข้อกระทงที่สร้างจากพฤติกรรมการแสดงออกของ เด็ก วัยรุ่น และวัยรุ่นหนุ่มสาว เพื่อใช้ในการทดสอบความสามารถในการเลือกอาชีพ ด้านการประเมินตนเอง การรู้จักโลกของงาน เป้าหมาย การเลือก การวางแผน การแก้ปัญหาทางอาชีพ ตามข้อกระทง และตัวเลือกคำตอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของวิฤภาวะทางอาชีพด้านความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการทดสอบเชิงประจักษ์ด้วยตัวเลือกที่มีข้อกระทงตามหลักทฤษฎีที่สัมพันธ์กับระดับเกรด ตามดัชนีเวลา และพัฒนาการทางอาชีพจากข้อกระทงอย่างน้อยที่สุด 20 ข้อในแต่ละด้านของแบบวัดความสามารถในการเลือกอาชีพหรืออีกนัยหนึ่งว่า การใช้แบบทดสอบเหตุผลเชิงประจักษ์ตามโครงสร้างของแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อกระทงที่ใช้วัดตัวแปรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบตามเกณฑ์ ของพัฒนาการของนักเรียนเกรด 6-12

1.4.2 ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion-Related Validity) ปรากฏตามความสัมพันธ์ของแบบทดสอบความสามารถในการเลือกอาชีพแต่ละด้านที่แยกตามระดับเกรด โดยการยอมรับความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ ด้วยเกณฑ์การวัดพัฒนาการของตัวแปรต่อเวลา (ไครท์ส 1961 ; วอวิลล์ 1970) ตามเงื่อนไขที่สร้างในแบบวัดความสามารถในการเลือกอาชีพ จากองค์ประกอบข้อกระทงที่สัมพันธ์กับระดับเกรด และวิเคราะห์หาค่าร้อยละของคะแนนการแจกแจงที่คาบเกี่ยวกันของแบบวัดแต่ละด้านจากระดับเกรดหนึ่งไปยัง-

อีกระดับเกรดหนึ่ง ค่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นใช้เทียบตามระดับเกรด โดยอ่านค่าคะแนนจากกราฟตามระดับเกรด และคำนวณหาค่าร้อยละของคะแนนที่เหนือกว่าจุดที่กำหนดในแต่ละระดับเกรด โดยการใช้ค่ามัชฌิมฐานของระดับเกรดที่สูงขึ้นไป เช่น ค่ามัชฌิมฐานของนักเรียนเกรด 7 ด้านการรู้จักตนเอง ประเมินตนเองเท่ากับ 10.50 ในเกรด 6 จะมีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 60 โดยมีค่าความแตกต่างระหว่างจุดดังกล่าวกับจุดที่เหนือขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าคาบเกี่ยวของคะแนนการแจกแจงของระดับเกรดทั้งสองและมีผลลัพธ์ของทุกระดับเกรด ดังแสดงตามตารางที่ 3 (Crites 1973:34)

ตารางที่ 3 แสดงค่าร้อยละของคะแนนการแจกแจงที่คาบเกี่ยวกันระหว่างแบบทดสอบความสามารถในการเลือกอาชีพแต่ละด้านของระดับเกรดที่อยู่ใกล้เคียงกัน (Crites 1973:34)

ด้าน	เกรด					
	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
1. การทำความรู้จักตนเอง	35	40	47	34	37	46
2. ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ	39	36	47	42	36	44
3. การเลือกอาชีพ(การตั้งเป้าหมาย)	39	48	47	43	42	42
4. การมองไปข้างหน้า (การวางแผนทางอาชีพ)	45	50	54	36	42	43
5. เขาควรทำอย่างไร (การแก้ไขปัญหาทางอาชีพ)	36	42	56	46	33	44

จากตารางข้างต้น คะแนนร้อยละของค่าพิสัยที่คาบเกี่ยวกันจาก 35 - 56% มีค่ามัธยฐานประมาณ 43% จากคะแนนทุกด้าน มี 3 ด้าน ที่มีคะแนนต่ำกว่า ร้อยละ 50 ซึ่งให้เห็นว่าความแตกต่างระหว่างคะแนนตามระดับเกรดมีความสัมพันธ์กัน นั่นคือคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับระดับเกรดเป็นไปตามเกณฑ์ ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพไม่แต่เพียงทำนายพฤติกรรมด้านอาชีพต่อระดับวุฒิภาวะทางอาชีพตามเวลาเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนความตรงตามเกณฑ์ที่สัมพันธ์กับความแตกต่างเกี่ยวกับการวัดวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคล

1.4.3 ความตรงตามภาวะสันนิษฐาน (Construct Validity) แต่ละด้านของแบบวัดความสามารถในการเลือกอาชีพ วัดจากตัวเลือกของวุฒิภาวะทางอาชีพด้านความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยการวัดตัวแปรต่าง ๆ ตามทฤษฎีความสัมพันธ์ภายในและสมมติฐานจากกลุ่มตัวอย่าง 40-60 คน โดยที่แต่ละด้านของแบบวัดความสามารถในการเลือกอาชีพมีความตรงตามภาวะสันนิษฐาน มีความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ภายในที่ประมาณจากสิ่งเดียวกันและทดสอบการยอมรับค่าสหสัมพันธ์จากกลุ่มตัวอย่าง ที่กำหนดให้ค่าความเที่ยงของกลุ่มตัวอย่างที่พิสัย .25 ถึง .73 มีค่าเฉลี่ยที่ .54 ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ได้จากการรวมหัวข้อทางอาชีพจากข้อกระทงต่าง ๆ ตามเนื้อหาในด้านข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การเลือกเป้าหมาย และการวางแผนซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุด สำหรับด้านการประเมินตนเอง และการแก้ปัญหาทางอาชีพมีแต่เพียงค่าเบี่ยงเบนเพียงเล็กน้อย สำหรับค่าสหพันธ์ที่เพิ่มขึ้นตามระดับเกรด แต่ยังไม่มีความสำคัญทางสถิติ สำหรับการอ้างอิงเพื่อกำหนดการวิเคราะห์ในอนาคต ซึ่งปัจจุบันมีการแปลความหมายของข้อมูลกันอย่างระมัดระวัง มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบความสามารถในการเลือกอาชีพ

ยุพิน พูลผล ได้นำแบบสำรวจวุฒิภาวะทางอาชีพ ด้านความสามารถทางอาชีพ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพมงคลรังษี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบวัด และเนื่อง จากแบบวัดเป็นแบบให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อตอบตรงตามแบบเฉลย และ 0

คะแนน เมื่อตอบไม่ตรงกับแบบเฉลย จึงวิเคราะห์ค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ซึ่งปรากฏว่าแบบสำรวจภาวะทางอาชีพด้านความสามารถทางอาชีพ ได้ค่าความเที่ยง .83 และมีค่าความเที่ยงแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงค่าความเที่ยงของแบบวัดด้านความสามารถทางอาชีพ (ยุพิน พูลผล 2534-:37)

ด้าน	ค่าความเที่ยง
1. การทำความรู้จักตนเอง	.60
2. ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ	.63
3. การเลือกอาชีพ (การตั้งเป้าหมาย)	.70
4. การมองไปข้างหน้า(การวางแผนทางอาชีพ)	.73
5. เขาควรทำอย่างไร (การแก้ไขปัญหาทางอาชีพ)	.61

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความสามารถทางอาชีพดังกล่าว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชาย-หญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอังกาบพิตรวิทย์วิทยาเขต จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้ค่าความเที่ยง .76

แสดงให้เห็นว่า แบบสำรวจภาวะทางอาชีพด้านความสามารถทางอาชีพชุดนี้เป็นแบบวัดที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำมาใช้เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพตามที่ไครท์ส (Crites 1973:11,12) ได้เสนอไว้ว่าแบบสำรวจ

ชุดนี้สามารถนำไปใช้ในการประเมินบุคคลเพื่อเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้ ทั้งยังเหมาะสมที่จะวัดปัญหาการตัดสินใจทางอาชีพของวัยรุ่น . ที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และยังสามารถนำมาประเมินผลจากการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มได้ด้วย (Davidschoffer et al, 1976: 413-416; Gangster and Lovell 1978:172:180; Sherry and Staley 1984:155-159)

2. โครงสร้างการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยโครงสร้างการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพตามขั้นตอนของกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มของ วิลเลียมสัน (Williamson 1934 อ้างถึงใน Crites 1981:22-23) เป็นกลุ่มชนิดที่มีโครงสร้างมุ่งเน้นให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กำหนดให้สมาชิกพบกันสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ครั้ง โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาโครงสร้างการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ซึ่งอาศัยแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพ พัฒนาการทางอาชีพ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม และแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม

2. ศึกษาแบบทดสอบความสนใจทางอาชีพของสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

3. ศึกษาแบบทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพ ทั้ง 2 ตอน ซึ่งแปลเรียบเรียงและตัดแปลงโดย รศ.ดร.พรวรราย ทวีทยะประภา ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ศึกษาคู่มือนักเรียน ม.ปลาย'34 ของชมรมบัณฑิตแนะแนว

5. ศึกษาคู่มืออาชีพตามรหัสของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ จัดทำโดยสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

6. ศึกษาแบบสำรวจค่านิยมเกี่ยวกับงาน ซึ่งแปลและเรียบเรียง โดย รศ.ดร.พรพรรณ ทรัพย์ประภา ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. กำหนดหัวข้อและกิจกรรมย่อย ที่จะใช้ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละกิจกรรมกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมาย 5 ประการ คือ มีความสามารถในด้าน

- ก. ความรู้ความเข้าใจในตนเอง
- ข. ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ
- ค. การตั้งเป้าหมาย
- ง. การวางแผน
- จ. การตัดสินใจ

ในการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยได้จัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามวิธีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การช่วยให้สมาชิกมีความเข้าใจตนเอง การให้คำแนะนำหรือวางโปรแกรมการดำเนินงาน การดำเนินงานตามแผน มีการแปลความหมายแบบทดสอบต่างๆ โดยใช้วิธีแนะนำโดยตรงบ้าง โดยการชักจูงให้สมาชิกได้คิดและอภิปรายสรุปร่วมกันบ้าง มีการให้ข้อเสนอแนะทางอาชีพ โดยให้สมาชิกเกิดความมั่นใจในอาชีพที่ได้เลือกแล้วบ้าง ช่วยให้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้บ้าง ช่วยให้สมาชิกเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องบ้าง และช่วยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกอาชีพด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อการเลือกนั้น

สรุปได้ว่า โครงสร้างของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ประกอบด้วย

1. รูปแบบของกิจกรรมที่ใช้ในการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มที่มีองค์ประกอบสำคัญคือให้ผู้รับบริการศึกษามีความสามารถในด้านการทำความเข้าใจตนเอง การมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การตั้งเป้าหมาย การวางแผน และการตัดสินใจทางอาชีพ

2. วิธีการดำเนินกิจกรรมตามโครงสร้างใช้กระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคล และองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม

8. นำโครงสร้างการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชัยบุรี อำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำกิจกรรม โดยให้ผู้รู้และชำนานาด้านการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มแนะนำแก้ไข ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

โครงสร้างการศึกษาดังกล่าวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วยหัวข้อการศึกษา วัตถุประสงค์ กิจกรรม และเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5 แสดงโครงสร้างการปฐษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เป้าหมาย
1.	การสร้างความคุ้นเคยและสำรวจความต้องการช่วยเหลือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรู้จักกันและทราบบทบาทในการอยู่ร่วมกับกลุ่ม 2. เพื่อให้สมาชิกทราบและยอมรับการช่วยเหลือจากกลุ่มในการเพิ่มวุฒิภาวะทางอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำสนทนาสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจ 2. สมาชิกร่วมกันอภิปรายความจำเป็นที่ต้องรับความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มวุฒิภาวะทางอาชีพและพัฒนาอัตมโนทัศน์ โดยรายงานผลของคะแนน Pre-test 	การทำความรู้จักตนเอง
2.	ความสนใจทางอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักตนเองเกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพของตน 2. เพื่อให้สมาชิกนำความรู้เกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพไปใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำคะแนนจากแบบทดสอบความสนใจของสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยจากระเบียนสะสมทางการแนะแนวมาใช้ 2. สมาชิกร่วมกันอภิปรายผลการแปลคะแนนว่าอาชีพที่แต่ละคนสนใจนั้นเหมาะสมหรือตรงกับบุคลิกภาพหรือความสามารถของแต่ละคนหรือไม่อย่างไร 	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เป้าหมาย
3.	ทัศนคติทางอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักตนเองเกี่ยวกับทัศนคติทางอาชีพ 2. เพื่อให้สมาชิกนำผลการสำรวจทางอาชีพไปพัฒนาความเข้าใจที่มีต่ออาชีพของตนให้ถูกต้องมากที่สุด 3. เพื่อให้สมาชิกนำไปใช้ประกอบในกระบวนการเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกทำแบบสำรวจภาวะทางอาชีพ CMI-Attitude Scale - ของ Crites 2. สมาชิกร่วมกันอภิปรายผลการตรวจคะแนนว่าแต่ละคนมีความเข้าใจทางอาชีพถูกต้องมากน้อยเพียงใด 	
4.	โลกกว้างทางการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพตามสาขาที่ศึกษา 2. เพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาที่ผลิตบุคลากรไปสู่อาชีพต่างๆ 3. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจและมองเห็นแนวทางการศึกษาเพื่อไปสู่อาชีพที่สนใจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกสำรวจข้อมูลและร่วมกันอภิปรายทางการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อการประกอบอาชีพนั้น ๆ 	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เป้าหมาย
5.	โลกกว้างทางอาชีพ1	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักประเภทและชื่ออาชีพต่าง ๆ 2. เพื่อให้สมาชิกทราบองค์ประกอบของการเลือกอาชีพด้านบุคลิกภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมกันศึกษาและสำรวจอาชีพตามลักษณะบุคลิกภาพของ John L. Holland ซึ่งแปลโดยสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยและอภิปรายร่วมกันว่าอาชีพเหล่านั้นได้แก่อาชีพที่ทำงานด้านใดและผู้ประกอบอาชีพควรมีบุคลิกภาพแบบใด 	ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ
6.	โลกกว้างทางอาชีพ2	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจลักษณะงานอาชีพที่เหมาะสมกับคนไทยและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน 2. เพื่อให้สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ 3. เพื่อให้สมาชิกนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานไปใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมกันเสนอชื่ออาชีพที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้คนไทย 2. สมาชิกวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการในปัจจุบันและอีก 4 ปีข้างหน้า 	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เป้าหมาย
7.	ทักษะทางอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกมองเห็นความแตกต่างด้านการใช้ทักษะของแต่ละอาชีพที่ตนสนใจ 2. เพื่อให้สมาชิกรู้เกี่ยวกับทักษะทางอาชีพไปใช้ประกอบการเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมกันอภิปรายความหมายและประเภทของทักษะทางอาชีพแล้วนำประเภทของงานอาชีพที่แต่ละคนสนใจ (จากกิจกรรมครั้งที่ 2) มาสำรวจร่วมกันว่าแต่ละอาชีพใช้ทักษะด้านใดบ้าง 	
8.	ค่านิยมเกี่ยวกับงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับค่านิยมเกี่ยวกับงานที่ตนเองให้ความสำคัญ 2. เพื่อให้สมาชิกรู้เกี่ยวกับงานที่ได้สำรวจไปใช้ประกอบการพิจารณาเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำผลการสำรวจค่านิยมเกี่ยวกับงานของ Super ซึ่งแปลและตัดแปลงโดย รศ.ดร.พรพรรณ ทรัพย์ประภา จากระเบียบสะสมทางการแนะแนว แล้วร่วมกันอภิปรายผลการสำรวจของแต่ละคนว่ามีค่านิยมในด้านใด สัมพันธ์กับอาชีพที่สนใจ (ในกิจกรรมครั้งที่ 2) หรือไม่อย่างไร 	การเลือกอาชีพ (การตั้งเป้าหมาย)
9.	การเลือกอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกมองเห็นแนวทางที่จะไปสู่อาชีพที่จะตัดสินใจเลือกในอนาคต 2. เพื่อให้สมาชิกรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกอาชีพไปใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมกันอภิปรายแนวทางที่จะไปสู่อาชีพโดยตั้งเป้าหมายไว้ก่อน แล้วเปรียบเทียบแนวทางนั้น ๆ ของแต่ละคนว่าแนวทางใดมีความเป็นไปได้มากกว่า 	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เป้าหมาย
10.	การวางแผนและการประเมินตนเองกับงานอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักนำความรู้ความเข้าใจในตนเองและงานอาชีพมาวางแผนต้นสัจจนเลือกอาชีพตามกระบวนการเลือกอาชีพ 2. เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจในกระบวนการเลือกอาชีพที่ถูกต้อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกแต่ละคนอภิปรายถึงการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เคยคิดว่ามีกระบวนการเลือกอาชีพอย่างไร คำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในตนเองและงานอาชีพเพียงใด 	
11.	การตั้งเป้าหมายทางอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักและเข้าใจวิธีการตั้งเป้าหมายทางอาชีพ 2. เพื่อให้สมาชิกนำความรู้ความเข้าใจในการตั้งเป้าหมายทางอาชีพไปใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกอภิปรายความหมายของ "เป้าหมายทางอาชีพ" แล้วแต่ละคนบอกเป้าหมายทางอาชีพของตน อภิปรายว่าใช้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดในการตั้งเป้าหมายทางอาชีพ 	การวางแผน
12.	การสร้างประสบการณ์ตัดสินใจ 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกมีประสบการณ์การเลือกอาชีพตามกระบวนการเลือกอาชีพที่ถูกต้อง 2. เพื่อให้สมาชิกนำประสบการณ์การตัดสินใจเลือกอาชีพไปใช้ในการแก้ปัญหาทางอาชีพที่จะเกิดขึ้นในขั้นการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกแต่ละคนเขียน ชื่ออาชีพที่สนใจเลือก ร่วมกันอภิปรายว่าเลือกเพราะอะไร มีกระบวนการอย่างไร มีความพอใจกับการเลือกเพียงใด 	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เป้าหมาย
13.	การสร้างประสบการณ์- การตัดสินใจ 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ต้อง 2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักคิดพิจารณาและประเมินตนเองกับกระบวนการการตัดสินใจเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกอภิปรายเกี่ยวกับอาชีพที่เลือก (ในกิจกรรมครั้งที่ 12) ในหัวข้อ <ul style="list-style-type: none"> - เป้าหมายทางอาชีพ - สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เลือก (ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง) - ค่านิยมและจุดมุ่งหมายในอาชีพ - ทางเลือกที่จะไปสู่อาชีพ 	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; padding: 5px;"> <p style="text-align: center;">การตัดสินใจ</p> </div>
14.	การวางแผนเพื่อการตัดสินใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้และมีทักษะในการวางแผนเพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ 2. เพื่อให้สมาชิกสามารถนำความรู้ความเข้าใจในตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การวางแผนและการตัดสินใจไปใช้ในการเลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกแต่ละคนเล่าว่ากิจกรรมที่ผ่านมาตั้งแต่ครั้งที่ 1 จนถึงครั้งที่ 13 มีผลหรืออิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนหรือไม่อย่างไร 2. สมาชิกอภิปรายว่าในอนาคตจะใช้ความรู้และกระบวนการเลือกอาชีพได้อย่างไร 	
15.	การตัดสินใจเลือกอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้สมาชิกมีความสามารถในการเลือกอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกอภิปรายลำดับขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตนเองพอใจและรับผิดชอบการเลือกนั้น 	

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบสำรวจวุฒิภาวะทางอาชีพด้านความสามารถทางอาชีพ กับกลุ่มประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

2. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ในวัน เวลาเดียวกัน กำหนดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ระหว่างเวลา 15.10-16.10 น. (เฉพาะวันอังคาร) และระหว่างเวลา 9.00-10.00 น. (เฉพาะวันเสาร์) เริ่มตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2534 ถึง วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2535 ณ โรงเรียนอ่าทองปัทมโรจน์วิทยาคม จังหวัดอ่างทอง รวม 15 ครั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่มและมีรูปแบบการดำเนินการในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้ง ดังนี้

ก. ผู้นำกลุ่มสร้างความคุ้นเคย (ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 1 เท่านั้น) โดยให้สมาชิกแนะนำตนเอง ผู้นำกลุ่มสรุปสิ่งที่เกิดขึ้นในการเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมา (ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 2 ถึง 15)

ข. ผู้นำกลุ่มชี้แจงหัวข้อกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่มแต่ละครั้ง

ค. ผู้นำกลุ่มอธิบายกิจกรรม

ง. สมาชิกกลุ่มร่วมกิจกรรม

จ. สมาชิกแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็น ให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือซักถามปัญหาโดยผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ฉ. สมาชิกและผู้นำกลุ่มสรุปผลและข้อคิดที่ได้จากการเข้ากลุ่มแต่ละครั้ง

ช. ผู้นำกลุ่มนัดหมายการพบกันครั้งต่อไป

รายละเอียดการเข้ากลุ่มทั้ง 15 ครั้ง ดำเนินตามโครงสร้างการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม ซึ่งสรุปได้ตามตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 สรุปสาระการปฐษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
ตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปฐษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
<p>ครั้งที่ 1 วันเสาร์ ที่ 14 ธันวาคม 2534 9.00 - 10.00 น.</p>	<p>การพบกับกลุ่มครั้งแรกเป็นวันหยุด ผู้วิจัย ทักทายสมาชิกแต่ละคนพร้อมกับการกระเช้าเข้าห้อง สมาชิกบางคน ทำให้บรรยากาศกลุ่มดี สมาชิกยิ้มแย้ม แจ่มใส จึงได้เริ่มให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำตนเองแล้ว จึงทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม และอธิบายกระบวนการกลุ่มรวมทั้งการปฏิบัติตนของ สมาชิกในกลุ่ม สมาชิกบางคนถามว่า "ถ้าผมนั่งฟัง เฉย ๆ ได้ไหม" ผู้วิจัยอธิบายว่าสมาชิกอื่น ๆ คงจะ ต้องการทราบความรู้สึกความคิดเห็นจากเราเช่นเดียวกับ ที่เรากำลังต้องการทราบจากคนอื่น จึงน่าจะเปิดโอกาส ให้ตนเองได้แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและให้คนอื่น ได้แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และให้คนอื่น ได้ทราบความรู้สึก ความคิดเห็นของตนซึ่งอาจเป็นประ- โยชน์แก่คนอื่น ๆ ได้มากที่สุดก็ได้</p> <p>จากนั้นให้สมาชิกดูคะแนน Pretest แบบ สำรวจภาวะทางอาชีพของแต่ละคน ซึ่งได้คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอันหมายถึงเป็นคะแนนที่แสดงว่าตนมี ภาวะทางอาชีพต่ำกว่ากลุ่มเพื่อนในระดับชั้นและแผน การเรียนเดียวกัน สมาชิกคนหนึ่งถามว่า "แล้ว อาจารย์จะทำให้พวกหนูมีภาวะสูงขึ้นอย่างไร" ผู้ วิจัยอธิบายว่าหากสมาชิกได้ปฏิบัติตนตามกระบวนการ</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>กลุ่มที่ได้อธิบายไปแล้วและดำเนินกิจกรรมที่ให้ อาจเป็นวิธีหนึ่งที่จะเพิ่มวุฒิภาวะของนักเรียนได้ นักเรียนชายคนหนึ่งพูดว่า "ผมว่าอุมาทิพย์จะไม่ยอมพูดอะไรเลย" สมาชิกหันไปทางอุมาทิพย์ แสดงสีหน้าว่าเห็นด้วย อุมาทิพย์บอกกับกลุ่มว่า "เขารู้ได้ยังไงถ้าจะไม่พูดเราคงไม่มานั่งอยู่นี้อะไร" สมาชิกอีกคนพูดว่า "จริง ๆ นะ" อุมาทิพย์พยักหน้า</p> <p>ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นว่าเขาควรได้รับการช่วยเหลือในการเพิ่มวุฒิภาวะทางอาชีพของตนหรือไม่ เพราะเหตุใด ซึ่งสมาชิกทุกคนเห็นว่าตนต้องการและควรจะได้รับช่วยเหลือในการเพิ่มวุฒิภาวะทางอาชีพ</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งที่ 1 นี้ สมาชิกได้รู้จักกันได้ทราบวัตถุประสงค์การเข้ากลุ่มและกระบวนการกลุ่ม สมาชิกได้เริ่มแสดงความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แม้ว่าจะมีการพูดกระทบกระเทือนกันบ้าง แต่ก็แสดงว่าสมาชิกคุ้นเคยกันแล้วและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึกของตนออกมา</p>
<p>ครั้งที่ 2 วันอังคาร ที่ 17 ธันวาคม 2534 15.10 - 16.10 น.</p>	<p>ผู้วิจัยทบทวนข้อตกลงในการร่วมกระบวนการกลุ่มเมื่อครั้งที่แล้ว แล้วแจกระเบียบสนทนาของแต่ละคนให้ดูผลการทดสอบความสนใจทางอาชีพที่บันทึกไว้ในระเบียบสนทนา สมาชิกได้เห็นคะแนน</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปริกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>ของตนเองที่แสดงว่าตนมีความสนใจอาชีพประเภทใดมากที่สุด ในจำนวน 6 ประเภท คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเน้นรูปธรรม (Realistic) 2. ประเภทลักษณะใฝ่รู้ (Investigation) 3. ประเภทลักษณะสุนทรีย์ (Artistic) 4. ประเภทเชิงสังคม (Social) 5. ประเภทลักษณะกล้าเสี่ยง (Enterprising) 6. ประเภทลักษณะเจ้าระเบียบ (Conventional) <p>และยังได้ทราบด้วยว่ามีอาชีพใดบ้างที่อยู่ในรหัสอาชีพซึ่งดูจากสมุดค่าแปลรหัสอาชีพของฮอลแลนด์</p> <p>จากนั้นสมาชิกแต่ละคนได้บอกรหัสอาชีพของตนพร้อมทั้งอาชีพที่มีอยู่ในรหัสอาชีพที่ได้ สมาชิกคนหนึ่งได้รหัสอาชีพ CIE ซึ่งเขาพูดว่า "ผมว่าผมไม่ชอบงานสำนักงาน แต่ทำไมชื่ออาชีพในรหัสของผมมีแต่อาชีพประเภททำยังเงี้ยะก็ไม่รู้" สมาชิกอีกคนพูดว่า "อ้าว ก็เห็นเวลาทำงานกลุ่มเดือน ชอบแบ่งงานให้เพื่อนดี ก็เหมาะก็เป็นคนจ่ายเงินเหมือนในรหัสอาชีพแหละ" สมาชิกอีกคนพูดว่า "เราว่าเธออาจจะเรียงรหัสผิดก็ได้ ถ้าเธอเรียง</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>รหัสใหม่ อาจได้อาชีพที่ถูกใจเชอก็ได้นะ" สมาชิกได้ลองสลับที่รหัสเป็น CEI ได้ชื่ออาชีพเป็นนักวิเคราะห์เรื่องการเงินและพูดว่า "อย่างนี้ค่อยยังชั่วถูกสเปคหน่อย" สมาชิกอื่น ๆ ได้แลกเปลี่ยนกันบอกและพูดถึงรหัสอาชีพของตนบางคนมีชื่ออาชีพที่ชอบและตรงกับความสามารถ บางคนไม่แน่ใจว่าตนจะประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าผลการทดสอบนี้เป็นเพียงแนวทางในการค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับตนจริง ๆ เท่านั้น มิได้หมายถึงให้ยึดเป็นอาชีพที่จะต้องเป็นของตนทันที</p> <p>สมาชิกคนหนึ่งถามว่า แล้วเมื่อไรจะรู้เสียที่ว่าอาชีพใดเหมาะสมกับตนซึ่งสมาชิกอีกคนตอบแทนผู้วิจัยว่า "ก็มาเข้ากลุ่มทุกครั้งซิ"</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งที่ 2 สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นของตน วิचारณ์สมาชิกคนอื่น ๆ ทำให้สมาชิกได้มองภาพของตนชัดเจนขึ้น และช่วยเอื้ออำนวยให้เพื่อนสมาชิกได้ค้นพบความจริงเกี่ยวกับตน สมาชิกได้มองเห็นความสัมพันธ์ของความสนใจในอาชีพจากแบบทดสอบกับความสนใจและบุคลิกภาพของตน</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
<p>ครั้งที่ 3 วันเสาร์ ที่ 21 ธันวาคม 2534 9.00 - 10.00 น.</p>	<p>ผู้วิจัยพูดถึงการเข้ากลุ่มครั้งที่แล้วว่ากลุ่มดำเนินไปอย่างไรสมาชิกได้ข้อมูลในเรื่องใดไปแล้วบอกสมาชิกว่าวันนี้จะเป็นกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้สมาชิกเข้าใจตนเองมากขึ้น และนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตได้ จากนั้นแจกแบบทดสอบทัศนคติทางอาชีพของ CMI ให้สมาชิกทำ ให้เวลาทำ 20 นาที</p> <p>เมื่อสมาชิกทำเสร็จแล้วตรวจให้คะแนนข้อใดที่สมาชิกตอบไม่ตรงกับเฉลย คือไม่ได้คะแนน ซึ่งข้อความในแบบทดสอบเป็นข้อความที่กล่าวถึงความเข้าใจในอาชีพของบุคคล โดยให้สมาชิกตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น เมื่อเฉลยคำตอบแล้วสมาชิกได้ทราบว่าตนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาชีพมากน้อยเพียงใด</p> <p>จากนั้นสมาชิกแต่ละคนได้อภิปรายถึงข้อที่ตนตอบไม่ตรงกับเฉลย ซึ่งหมายถึงการเข้าใจในอาชีพไม่ถูกต้อง สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "หนูเข้าใจว่าก่อนเลือกอาชีพที่แน่นอนของเรา เราต้องทดลองทำอาชีพต่าง ๆ ไปก่อนเสียอีก (ข้อ 30)" สมาชิกอีกคนพูดว่า "ถ้าเธอเลือกทำอาชีพต่าง ๆ ก่อน กว่าเธอจะเจออาชีพที่เธอชอบจริง ๆ เธอก็แก่ตายซะก่อนซี" สมาชิกอีกคนถามว่า "ถ้าฉันเราต้องเลือกอาชีพที่แน่นอนตั้งแต่แรกเลยใช้ไหมคะ" ผู้วิจัย</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>พยกหน้า สมาชิกอีกคนพูดว่า " แล้วเราจะเลือกได้เมื่อไรละ" สมาชิกอีกคนหนึ่งพูดว่า "ก็ต้องเข้ากลุ่มทุกครั้งนะซี" (สมาชิกหัวเราะเพราะเป็นประโยคที่สมาชิกเคยพูดเมื่อครั้งที่แล้ว)</p> <p>สมาชิกแต่ละคนได้พูดถึงข้อที่ตนตอบผิด บางคำถามเพื่อนสมาชิกได้ช่วยให้สมาชิกได้กระจ่าง ในเหตุผลของการตอบที่ถูกต้อง บางข้อผู้วิจัยต้องช่วยนำทางให้สมาชิกเข้าใจ เช่นสมาชิกคนหนึ่งเข้าใจว่าการรู้ว่าตนเองทางด้านใดด้านหนึ่งมีความสำคัญมากกว่าการรู้ว่าตนเองชอบอะไร (ข้อ 11) ซึ่งสมาชิกอื่น ๆ ก็เห็นด้วย ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบว่าถ้าสมาชิกโยนลูกบอลลงห่วงทุกครั้ง ซึ่งแสดงว่าเก่งได้เป็นนักกีฬาโรงเรียน แต่สมาชิกไม่รู้ตัวเลขว่าเกลียดการเล่นกีฬาที่ต้องมีเหงื่อออกมาก ๆ สมาชิกจะเป็นอย่างไร สมาชิกคนหนึ่งตอบว่า "ก็จำใจเล่น" ผู้วิจัยถามว่าแสดงว่าไม่มีความสุขในการเล่นกีฬา สมาชิกตอบว่า "แล้วจะฝืนใจเล่นทำไมละ" สมาชิกกล่าวว่า "เข้าใจแล้วว่าต้องรู้ว่าเราชอบอะไร สำคัญกว่ารู้ว่าเก่งอะไร"</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกมีความเข้าใจในอาชีพที่ถูกต้องมากขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกยินดีที่สมาชิกให้ความสนใจกับกิจกรรมนี้กันมากเป็นพิเศษ</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรัการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
<p>ครั้งที่ 4 วันอังคาร ที่ 24 ธันวาคม 2534 10.10 - 16.10 น.</p>	<p>ผู้วิจัยกล่าวถึงการเข้าร่วมกลุ่มครั้งที่แล้ว ว่ารู้สึกดีใจที่สมาชิกสนใจและร่วมมือกันทำกิจกรรม และได้ถามสมาชิกว่ารู้สึกอย่างไร สมาชิกคนหนึ่งบอกว่า "หนูเข้าใจเรื่องอาชีพที่เราต้องทำในอนาคตดีขึ้น ตั้งเยอะ" อีกคนหนึ่งพูดว่า "ผมเข้าใจผิดไปตั้งหลายเรื่อง ถ้าไม่ได้ทำแบบทดสอบคราวที่แล้วผมคงไม่รู้ ไปอีกนานเลย"</p> <p>จากนั้นผู้วิจัยได้ชวนให้สมาชิกร่วมกันศึกษา ข้อมูลแนวทางศึกษาต่อเพื่อไปสู่อาชีพต่าง ๆ จาก หนังสือ "คู่มือนักเรียน ม.ปลาย" ซึ่งมีข้อมูลสถาบัน การศึกษาต่าง ๆ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าเรียนวุฒิที่ ได้รับ โอกาสก้าวหน้าในการทำงานและหน่วยงานที่ รับเข้าทำงาน เป็นต้น</p> <p>สมาชิกได้แบ่งกันศึกษาข้อมูล-สถาบันการ ศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย, สถาบันอุดมศึกษานอก สังกัดทบวงฯ, สถาบันการศึกษาของเอกชน และ สถาบันฝึกอบรมต่าง ๆ จากนั้นสมาชิกคนหนึ่งซึ่งเป็น ผู้เสนอให้แบ่งข้อมูลกันศึกษาได้เริ่มกล่าวถึงข้อมูลที่ได้ ศึกษาโดยมีสมาชิกอื่น ๆ ซักถาม บางคนซักถาม หลายข้อ สมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "หนังสือก็มีดู หัดดูเอง ชะบ้างซี" ผู้วิจัยได้ประนีประนอมเหตุการณ์นี้ว่า คน ถามไม่ได้ศึกษาข้อมูลส่วนนั้น จึงอยากทราบข้อมูลจาก ผู้ที่ศึกษา ซึ่งน่าจะให้โอกาสเพื่อนบ้าง สมาชิกบอกว่า</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>"หนูทราบค่ะ เดี่ยวหนูก็จะถามเขาเหมือนกัน หนูแหวกันเท่านั้นเอง"</p> <p>สมาชิกได้เสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่ตนเองศึกษา โดยเพื่อนสมาชิกได้ซักถามจนเป็นที่พอใจ</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งที่ 4 สมาชิกได้ทราบและเข้าใจแนวทางในการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อไปสู่อาชีพอย่างกว้างขวางขึ้นดังที่สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "มีคณะหลายคณะที่เพิ่งรู้ว่าจบมาแล้วประกอบอาชีพอะไร" คนหนึ่งพูดว่า "คณะที่เลือกเรียนกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ มีคณะให้เลือกเยอะเลย"</p>
<p>ครั้งที่ 5</p> <p>วันเสาร์ ที่ 28</p> <p>ธันวาคม 2534</p> <p>9.10 - 10.00 น.</p>	<p>ผู้วิจัยกล่าวถึงการเข้ากลุ่มครั้งที่ 4 ว่าสมาชิกได้ศึกษาและทราบข้อมูลของสถาบันการศึกษาสาขาวิชาที่จะนำไปสู่อาชีพต่าง ๆ กันแล้ว ครั้งนี้สมาชิกจะได้เรียนรู้และทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะบุคลิกภาพหรือความสนใจของแต่ละคน จากนั้นได้แจกรายชื่ออาชีพตามรหัสของจอห์น แอลฮอลล์แลนด์ และแจกใบแสดงรหัสอาชีพที่ได้จากแบบทดสอบความสนใจในอาชีพของสมาชิกแต่ละคน</p> <p>ให้สมาชิกศึกษาชื่ออาชีพแต่ละประเภทเริ่มจากอาชีพประเภทเน้นรูปธรรม เมื่อสมาชิกศึกษาชื่ออาชีพประเภทนี้หมดแล้ว สมาชิกร่วมกันอภิปรายว่า</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>อาชีพประเภทนี้เป็นอาชีพที่ส่วนใหญ่ทำงานด้านใด ผู้ประกอบอาชีพในประเภทนี้น่าจะมีบุคลิกภาพแบบใด ทำเช่นนั้นจนครบทั้ง 6 ประเภทอาชีพ สมาชิกคนหนึ่งถามว่า "ทำไมรหัสอาชีพบางรหัสมีอาชีพตั้งแต่ระดับสูงลงไปถึงระดับต่ำ เลยละครับ" ผู้วิจัยได้ชวนให้สมาชิกอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น สมาชิกเงยกันไปนานแล้วก็มีสมาชิกคนหนึ่งพูดว่า"ก็ เขาทำงานประเภทเดียวกันแต่คนละตำแหน่ง"ผู้วิจัยขอให้อธิบาย สมาชิกได้ยกตัวอย่างอาชีพที่ทำงานกับคน โดยให้บริการช่วยเหลือ เช่น อาชีพรหัส SEC มีอาชีพผู้อำนวยการด้านสังคมสงเคราะห์กับพนักงานต้อนรับในโรงแรม ซึ่งทำงานด้านให้บริการช่วยเหลือแก่บุคคลต่างๆ เหมือนกันแต่คนละตำแหน่ง สมาชิกอื่น ๆ แสดงอาการว่าเห็นด้วยและเข้าใจ</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งที่ 5 สมาชิกได้มองเห็นแนวทางการเลือกอาชีพ รู้จักชื่ออาชีพเพิ่มขึ้น และเข้าใจลักษณะอาชีพแต่ละประเภทมากขึ้น รวมทั้งมองเห็นความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจเลือกอาชีพดังที่สมาชิกคนหนึ่งพูดว่า"อาจารย์ครับ อย่างผมนี่คงทำงานประเภทบัญชีไม่ได้แน่เลย ขนาดสอบคณิตศาสตร์ผมยังช้อมเลย"</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
<p>ครั้งที่ 6 วันเสาร์ ที่ 6 มกราคม 2535 9.00 - 10.00 น.</p>	<p>สมาชิกคุยกันถึงการเข้ากลุ่มครั้งที่แล้วว่ามีอาชีพที่ตนสนใจแต่ยังไม่แน่ใจว่าจะทำได้ไหม โดยเพื่อนสมาชิกได้ช่วยกันวิจารณ์บุคลิกลักษณะให้ ผู้วิจัยจึงถือโอกาสกล่าวว่ "การที่แต่ละคนเลือกอาชีพนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ อีกนอกเหนือจากความสนใจ ความสามารถและบุคลิกภาพ ในการเข้ากลุ่มวันนี้จะคุยกันถึงองค์ประกอบอย่างหนึ่ง คือตลาดแรงงานและความต้องการของตลาดแรงงานของอาชีพต่าง ๆ</p> <p>กลุ่มได้ร่วมกันอภิปราย ความหมายของคำว่า ตลาดแรงงานว่าหมายถึง แหล่งที่ต้องการและให้โอกาสในการประกอบอาชีพแก่บุคคล ซึ่งหมายความว่า การที่ตลาดแรงงานต้องการ/ไม่ต้องการอาชีพใดก็จะเป็นองค์ประกอบในการเลือกอาชีพของเราด้วย</p> <p>จากนั้นสมาชิกอภิปรายกันถึงเรื่องอาชีพที่ปัจจุบันเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน สมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "ประเทศไทยจะเป็นนิคส์ อาชีพที่ต้องการน่าจะเป็นพวกช่าง ๆ ทั้งหลายนะ" คนอื่น ๆ เห็นด้วยและอภิปรายต่อน่าจะเป็นช่างด้านใดและมีอาชีพอื่น ๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานด้านอุตสาหกรรม สมาชิกได้อภิปรายอาชีพต่าง ๆ กันหลายอาชีพ ผู้วิจัยได้ชวนให้สมาชิกนึกถึงอาชีพที่จะ</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>หมดความต้องการในอนาคตด้วย ซึ่งสมาชิกได้พยายามนึกกันนานมาก สมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "หนูว่าไม่มีอาชีพที่ไม่เป็นที่ต้องการอีกเพียงแต่มีความต้องการน้อยลง" สมาชิกอีกคนพูดว่า "แล้วเชื่อว่าอาชีพอะไรล่ะ" สมาชิกอีก มีสมาชิกช่วยตอบว่า "พวกกรรมกรไง" อีกคนถามว่า "ทำไมล่ะ" สมาชิกคนเดิมตอบว่า "ก็เขาใช้เครื่องจักรหมดนะซี มีคนคุมเครื่องจักรคนหนึ่งก็คุมได้ทั้งโรงงาน" สมาชิกได้อภิปรายกันหลายหลากจนหมดเวลา</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งที่ 6 สมาชิกได้ตระหนักว่า อาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตคืออาชีพที่ตนน่าจะพิจารณาว่าเหมาะสมกับตนหรือไม่</p>
<p>ครั้งที่ 7 วันอังคาร ที่ 7 มกราคม 2535 15.10 - 16.00 น</p>	<p>ผู้วิจัยกล่าวถึงสาระที่ได้จากการเข้ากลุ่มครั้งที่แล้วว่า สมาชิกได้มองเห็นความต้องการของตลาดแรงงานในอาชีพต่าง ๆ กันแล้วบางคนพบว่าอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการไม่เหมาะกับบุคลิกภาพของตน ซึ่งอาจจะทำให้ตนหางานทำไม่ได้ โดยในความเป็นจริงหากสมาชิกได้พิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ อีกจะพบว่าตนน่าจะประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งได้</p> <p>ผู้วิจัยได้ให้กิจกรรม สืบรวจทักษะทางอาชีพ พร้อมทั้งบอกสมาชิกว่ากิจกรรมนี้จะทำให้</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>สมาชิกเข้าใจลักษณะของงานอาชีพต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยทักษะอาชีพในที่นี้หมายถึงทักษะต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะทางการเคลื่อนไหวร่างกาย 2. ทักษะทางการวิเคราะห์และคำนวณ 3. ทักษะทางศิลปะดนตรีและวรรณกรรม 4. ทักษะทางสังคม 5. ทักษะทางการจัดการและธุรกิจ 6. ทักษะทางด้านงานสำนักงาน <p>จากนั้นให้สมาชิกลำประเภทงานอาชีพต่างๆ ของแต่ละคนที่ได้จากกิจกรรมครั้งที่ 2 มาร่วมกันพิจารณาว่า เป็นอาชีพที่ใช้ทักษะทางด้านใดและสมาชิกได้อภิปรายถึงความเหมาะสมของบุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพที่สำรวจได้ของแต่ละคน โดยสมาชิกได้ยอมรับฟังความเห็นของเพื่อนสมาชิกอย่างจริงจัง ดังที่สมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "เราก็นึกอยู่เหมือนอย่างที่วิษุวัตพูดว่าเราไม่เหมาะกับอาชีพที่ใช้ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย" มีการพูดถึงอาชีพบางอาชีพว่ามีการใช้ทักษะมากกว่า 1 ด้าน ซึ่งสมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "แสดงว่าการประกอบอาชีพ 1 อาชีพ เราต้องมีความสามารถในการใช้ทักษะมากกว่า 1 ทักษะ สมาชิกได้ร่วมอภิปรายอาชีพอื่น ๆ ต่อไปอีก</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งที่ 7 สมาชิกได้ตระหนักเพิ่มขึ้นว่าต่างอาชีพก็ต่างทักษะ การเลือก</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	อาชีพจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน
ครั้งที่ 8 วันเสาร์ ที่ 11 มกราคม 2535 9.00 - 10.00 น.	<p>ผู้วิจัยพูดถึงการเข้ากลุ่มครั้งที่แล้ว สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "หนูไปหาความสามารถในการใช้ทักษะทางอาชีพได้เพิ่มอีกด้านหนึ่งแล้วละค่ะ" ผู้วิจัยถามว่าหาได้อย่างไร สมาชิกตอบว่า"หนูคุยกับสายพิณ หลังเข้ากลุ่มคราวที่แล้ว เขาบอกว่าหนูเขียนอะไร อ่านเข้าใจง่าย เขาว่าหนูเขียนชักจูงใจคนเก่งหนูก็เลยสรุปว่าหนูต้องมีความสามารถในการใช้ทักษะทางวรรณกรรมด้วยแน่ ๆ เลย"</p> <p>ผู้วิจัยได้คุยถึงองค์ประกอบในการเลือกอาชีพเท่าที่สมาชิกได้เรียนรู้มา และบอกว่าในวันนี้จะได้เรียนรู้อีก 1 องค์ประกอบคือ ด้านค่านิยม จากนั้นแจกผลของการทำแบบสำรวจค่านิยมเกี่ยวกับงานของสมาชิก และอาชีพที่สนใจของแต่ละคน มีสมาชิก 4 คน ที่มีค่านิยมเกี่ยวกับงานไม่สอดคล้องกับความสนใจในอาชีพ อีก 6 คน สอดคล้องกัน</p> <p>ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายว่า สมาชิกทั้ง 4 คน เป็นอย่างไร ซึ่งมีสมาชิกอภิปรายว่า "อาจเป็นเพราะทำกิจกรรมการทำสอบความสนใจในอาชีพเล่น ๆ หรือไม่ก็ทำแบบสำรวจค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ เวอร์ไปหน่อย" ผู้วิจัยขอให้อธิบายคำว่า</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>เวอร์ สมาชิกอธิบายว่า "หนูว่าเขาพยายามเลือกข้อที่เขาเห็นว่าดี หรือไม่ก็เข้าข้างตนเองมากไป"</p> <p>สมาชิกอื่น ๆ อภิปรายกันต่อถึงสภาพการณ์ขณะทำแบบสำรวจ ผู้วิจัยสรุปว่าอย่างไรก็ตาม การได้ทำแบบสำรวจนี้ก็คงจะทำให้สมาชิกได้มองเห็นชัดเจนขึ้นว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร เหมาะสมกับอาชีพที่สนใจเพียงใด และรู้ว่าตนจะต้องทบทวนการเลือกอาชีพใหม่หรือไม่</p>
<p>ครั้งที่ 9</p> <p>วันศุกร์ ที่ 17</p> <p>มกราคม 2535</p> <p>15.10 - 16.10 น.</p>	<p>ครั้งนี้สมาชิกเลื่อนการเข้ากลุ่มจากวันอังคารเป็นวันศุกร์ เนื่องจากสมาชิก 3 คน ต้องไปร่วมกิจกรรมกับหมวดวิชาสังคมศึกษา</p> <p>ผู้วิจัยได้ชวนให้สมาชิกพูดถึงองค์ประกอบในการเลือกอาชีพว่าต้องพิจารณาจากด้านใดบ้าง จากนั้นได้พูดถึงการตั้งเป้าหมายทางอาชีพ ว่าเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญและได้ทบทวนกับสมาชิกถึงเป้าหมายทางอาชีพ ที่เคยเรียนรู้แล้วในชั่วโมงแนะนำ จากนั้นให้สมาชิกแต่ละคนตั้งเป้าหมายทางอาชีพของตนซึ่งจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป้าหมายนั้นต้องเป็นของตนเอง 2. ต้องกำหนดเวลาหรือเส้นตายในการบรรลุเป้าหมาย

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>3. เป้าหมายของคุณต้องชัดเจนและเฉพาะเจาะจง</p> <p>4. จดเป้าหมายของคุณไว้ให้เป็นลักษณะ</p> <p>5. เป้าหมายที่ตั้งไว้ควรจะแบ่งเป็นเป้าหมายย่อยได้</p> <p>6. เป้าหมายจะต้องไม่ต่ำเกินไป</p> <p>7. เป้าหมายที่คุณตั้งไว้ควรจะทำให้ผู้อื่นได้ประโยชน์ด้วย</p> <p>แล้วสมาชิกร่วมอภิปรายว่า เป้าหมายทางอาชีพของสมาชิกแต่ละคนมีแนวทางใดที่จะไปสู่เป้าหมาย ได้มากกว่ากัน</p> <p>สมาชิกบางคนตั้งเป้าหมายไว้ต่ำ จึงมีแนวทางไปสู่อาชีพได้ง่าย เช่น อารักษ์ ตั้งเป้าหมายทางอาชีพว่าจะทำงานเป็นพนักงานบริษัทใหญ่ ๆ โดยเริ่มจากงานในบริษัทเล็ก ๆ ก่อน ในขณะที่ กิตติศักดิ์ ตั้งเป้าหมายทางอาชีพว่าจะทำงานเป็นวิศวกรในขณะที่ตนเองเรียนฟิสิกส์ได้ไม่ดีนักและไม่ชอบวิชาคำนวณ แต่ก็ทำคะแนนได้ดี สมาชิกได้อภิปรายกันหลายเรื่อง ซึ่ง กิตติศักดิ์ ก็ยังสรุปไม่ได้ว่าจะตั้งเป้าหมายของตนเองใหม่อย่างไร</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกเริ่มลำบากใจในการตั้งเป้าหมายทางอาชีพและมองเห็นว่า</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>องค์ประกอบการเลือกอาชีพมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังเช่นสมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "หนูอยากเริ่มทำกิจกรรมใหม่ตั้งแต่ครั้งแรกที่เข้ากลุ่มเลย จะได้เข้าใจวิถีเลือกอาชีพ" ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนวคิดว่าสมาชิกจะเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้อีกอย่างไรได้บ้าง</p>
<p>ครั้งที่ 10 วันอังคาร ที่ 21 มกราคม 2535 15.10 - 16.10 น.</p>	<p>ผู้วิจัยชวนสมาชิกคุยถึงการเข้ากลุ่มครั้งที่แล้ว เป็นการสรุปสาระของการเข้ากลุ่มไปในตัว จากนั้นให้สมาชิกแต่ละคนร่วมกันอภิปรายการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เคยคิดไว้ก่อนการเข้ากลุ่มที่ผู้วิจัยจัดขึ้นนี้ว่า เคยเลือกอาชีพอะไร มีกระบวนการเลือกอาชีพอย่างไร คำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในตนเองและงานอาชีพเพียงใดซึ่งสมาชิกได้พยายามทบทวนการเลือกอาชีพของตนอยู่นาน จนสมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "ขอพูดก่อนเดี๋ยวลืม เราเคยอยากเป็นนักบินตอนนั้นอยู่ ป.5 หรือ ป.6 นี่แหละ เราไปดูงานวันเด็กที่คอนเมืองเขาเปิดให้ดูเครื่องบิน เราได้แต่ดูตรงที่นั่งนักบินแล้วอยากนั่งตรงนั้นเรว่าเราน่าจะเป็นนักบินได้ มันคงเหมือนขับรถเพียงแต่ต้องอยู่บนท้องฟ้า" ผู้วิจัยได้ชวนให้สมาชิกอื่น ๆ ชักถามเพื่อนสมาชิกแล้วสมาชิกวิจารณ์กันว่าเป็นการเลือกอาชีพที่มีกระบวนการหรือไม่อย่างไร คำนึงถึงความรู้ความเข้าใจใน</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>ตนเองและงานอาชีพเพียงใด ทำเช่นนั้นจนสมาชิกทุกคนได้เล่าเรื่องของตนเองจนครบ</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกมองเห็นว่าการเลือกอาชีพของตนที่ผ่านมายังไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ อย่างแท้จริง และคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ น้อยมาก บางคนไม่สนใจกับองค์ประกอบเลย</p>
<p>ครั้งที่ 11 วันเสาร์ ที่ 25 มกราคม 2535 9.00 - 10.00 น.</p>	<p>ผู้วิจัยทบทวนหลักในการตั้งเป้าหมายทางอาชีพที่ให้สมาชิกทดลองเขียนในกิจกรรมครั้งที่ 9 พร้อมกับให้สมาชิกยกตัวอย่างการตั้งเป้าหมายของตนในครั้งนั้น แล้วให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายความหมายของ "เป้าหมายทางอาชีพ" ซึ่งได้ความหมายว่าเป็นกระบวนการในการเลือกอาชีพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์และองค์ประกอบในการเลือกอาชีพด้วย จากนั้นสมาชิกแต่ละคนได้ตั้งเป้าหมายทางอาชีพของตน เสร็จแล้วร่วมกันอภิปราย-วิจารณ์ เป้าหมายทางอาชีพของแต่ละคนว่าใช้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดมีวัตถุประสงค์หรือไม่ มีองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด</p> <p>สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "ก็เหมือนคราวที่แล้วซี" อีกคนพูดว่า "ทำอีกทำไมล่ะครับ" ผู้วิจัยตอบว่า "เพราะคราวนี้สมาชิกทราบว่าควรตั้งเป้าหมายอาชีพเพื่ออะไรและเข้าใจวิธีการตั้งเป้าหมายมากขึ้น</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>สมาชิกอีกคนเสริมว่า "คราวนี้ต้องเขียนดีกว่าคราวที่แล้วใช้ไหมคะ"</p> <p>การเข้ากลุ่มครั้งนี้สมาชิกตั้งเป้าหมายทางอาชีพได้ชัดเจนมากขึ้น รมัดระวังในการคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ และมีความสอดคล้องระหว่างตนเองกับความรู้เรื่องอาชีพดีขึ้น</p>
<p>ครั้งที่ 12 วันอังคาร ที่ 28 มกราคม 2535 15.10 - 16.10 น.</p>	<p>สมาชิกคุยกันว่า แต่ละคนน่าจะตั้งเป้าหมายทางอาชีพมากกว่า 1 เป้าหมาย ได้ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถประสบความสำเร็จในการเดินไปสู่เป้าหมายใด</p> <p>ผู้วิจัยสนับสนุนข้อวิจารณ์นี้ แต่การเข้ากลุ่มในครั้งนี้ขอให้สมาชิกลองเลือกอาชีพ 1 อาชีพ โดยเขียนลงกระดาษที่แจกให้ไว้ จากนั้นให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายว่า การเลือกอาชีพของแต่ละคนมีกระบวนการอย่างไร คำนึงถึงองค์ประกอบด้านใดบ้างและมีความพอใจกับการเลือกอาชีพที่เขียนไว้เพียงใด</p> <p>สมาชิกบางคนเขียนไว้ 2 อาชีพ และอภิปรายในลักษณะที่ว่าตนมีกระบวนการเลือกที่คำนึงถึงบุคลิกภาพของคนที่สามารถทำงานทักษะการวิเคราะห์และคำนวณก็ได้ ทักษะด้านงานสำนักงานก็ได้ (เลือกอาชีพครูสอนคณิตศาสตร์กับพนักงานบัญชี) ซึ่งสมาชิกบางคนอภิปรายว่าในเมื่อเป็นการตัดสินใจ</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>เลือกทำไ้มยังเลือก 2 อาชีพน่าจะเลือกเพียง 1 อาชีพ ในขณะที่สมาชิกอีกคนอภิปรายว่า น่าจะเลือกไว้ได้ขึ้นอยู่กับว่าพอถึงเวลาจริง ๆ มีการเลือกอาชีพใดมากกว่ากัน ข้อขัดแย้งนี้สมาชิกด้วยกันเองสรุปกันได้เองว่าแต่ละคนมีสิทธิเลือกได้เพราะแต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกัน</p> <p>สรุปการเข้ากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกได้ทดลองเลือกอาชีพโดยทำตามขั้นตอนของกระบวนการเลือกอาชีพ บางคนกล่าวว่า "อาชีพนี้แหละ เอาจริง ๆ" ในขณะที่บางคนบอกว่า "สงสัยต้องคิดใหม่" ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกว่ามีสมาชิกรับผิดชอบต่อการเลือกของตนพอสมควรทีเดียว</p>
<p>ครั้งที่ 13 วันเสาร์ ที่ 1 กุมภาพันธ์ 2535 9.00 - 10.00 น.</p>	<p>ผู้วิจัยได้แจกกระดาษบันทึกอาชีพที่แต่ละคนเลือกไว้ในกรเข้ากลุ่มครั้งที่แล้ว จากนั้นให้สมาชิกแต่ละคนอภิปรายเกี่ยวกับอาชีพที่เลือกในหัวข้อต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป้าหมายทางอาชีพ (กระบวนการ) 2. สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เลือก (ข้อมูล/ ข้อเท็จจริง) 3. ค่านิยมและจุดมุ่งหมายในอาชีพ 4. ทางเลือกที่จะไปสู่อาชีพที่เลือก <p>สมาชิกแต่ละคนอภิปรายตามหัวข้อข้างต้น บางคนยังไม่สามารถกำหนดทางเลือกที่จะไปสู่อาชีพ</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>ได้อย่างชัดเจน เพื่อนสมาชิกได้เสนอแนะและให้ข้อมูลต่าง ๆ จนสมาชิกเห็นแนวทางและเขียนใส่ไว้ในกระดาษของตนในขณะที่บางคนบอกจุดมุ่งหมายในอาชีพไม่ได้ สมาชิกอภิปรายในหัวข้อนี้กันน้อยมาก สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "จุดของใครก็ของใคร คิดแทนกันไม่ได้นะ" สมาชิกขอให้ผู้วิจัยช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายในอาชีพให้เพื่อนสมาชิกซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อคิดในการหาจุดมุ่งหมายในอาชีพ ด้วยการย้อนไปที่หัวข้อที่ 1 ใหม่อีกครั้ง แล้วต่อที่หัวข้อที่ 2 ก็จะได้คำตอบสมาชิกขอเวลาคิดเป็นการบ้านจะอภิปรายคราวหน้า (ซึ่งไม่ได้อภิปรายต่อเพราะลิม)</p> <p>การเข้ากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกมองเห็นขั้นตอนกระบวนการเลือกอาชีพได้ถูกต้องชัดเจนมากขึ้น การอภิปรายถูกจุดมากกว่าครั้งที่แล้ว</p>
<p>ครั้งที่ 14 วันอังคาร ที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 15.10 - 16.10 น.</p>	<p>ผู้วิจัยกล่าวถึงเรื่องวุฒิภาวะทางอาชีพของแต่ละคนตามแนวคิดของไครท์ส (Crites) ว่าหมายถึงการที่บุคคลมีความเข้าใจตนเองการมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การมีทักษะในการเลือกอาชีพ การรู้จักวางแผนและการมีความสามารถในการตัดสินใจ และขอให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายว่าการเข้ากลุ่มตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 13 (ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมแต่ละครั้งด้วย) มีผล/อิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของสมาชิกหรือไม่</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>อย่างไร ในอนาคตจะเลือกอาชีพอย่างไร</p> <p>สมาชิกอภิปรายกันหลากหลาย บางคนกล่าวว่า "หนูเข้าใจการเลือกอาชีพขึ้นมาก คิดว่าคงเลือกอาชีพไม่ผิดแน่" บางคนกล่าวว่า "ก็คล้าย ๆ กับที่ผมเคยคิดไว้ เพียงแต่ผมไม่เคยทำให้มันเป็นเรื่องเป็นราวแบบนี้ "บางคนกล่าวว่า" ยังไม่แน่ใจว่าพอถึงเวลาจริง ๆ จะเลือกอาชีพได้เหมาะกับผมไหม"</p> <p>การเข้ากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกได้พูดถึงสิ่งที่อยู่ในใจหลายเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์การเข้ากลุ่ม และได้จัดการกับข้อขัดแย้งในใจของสมาชิกบางคนได้ (สมาชิกรู้สึกไม่ชอบการที่ต้องพูด และไม่ค่อยได้พูดขณะเข้ากลุ่ม แต่ถูกผู้วิจัยชักจูงให้พูด) และสมาชิกได้วิจารณ์ถึงอิทธิพลของกิจกรรมที่ได้ทำต่อความรู้ความเข้าใจในการเลือกอาชีพอย่างมากมาย</p>
<p>ครั้งที่ 15 วันเสาร์ ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2535 9.00 - 10.00 น.</p>	<p>สมาชิกช่วยกันอภิปรายลำดับขั้นตอนของกระบวนการการตัดสินใจเลือกอาชีพ (ซึ่งได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ครั้งที่ 1 เป็นต้นมา) สมาชิกบางคนกล่าวว่า "ควรมีองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพด้วย" บางคนกล่าวว่า "ควรมีการสำรวจเกี่ยวกับตนเองมาก ๆ จะได้รู้จักตัวเองมาก ๆ" สมาชิกอีกคนเสริมว่า "หนูคิดว่าการรู้จักตัวเราเองมาก ๆ จะ</p>

ครั้งที่/ วัน/ เวลา	สรุปสาระการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
	<p>เลือกอาชีพได้ถูกต้องเหมาะสมมากกว่า" สมาชิกคนอื่น ๆ แสดงอาการเห็นด้วย</p> <p>ผู้วิจัยย้ำว่าในการเลือกอาชีพนั้นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามก็คือการเลือกนั้นต้องเป็นที่พอใจของสมาชิก และสมาชิกพร้อมที่จะรับผิดชอบการเลือกของตน เพราะหมายถึงความสุขในการทำงานและการดำรงชีวิตด้วย</p> <p>ตอนท้ายของการเข้ากลุ่ม ผู้วิจัยได้แจกแบบประเมินการเข้ากลุ่มของสมาชิก เพื่อนำไปประเมินการทำงานของผู้วิจัยต่อไป จากนั้นมีการเลี้ยงอาหารกลางวันแก่สมาชิกทุกคน มีสมาชิกคนหนึ่งพูดว่า "อาหารมือนี้อร่อยทั้งเผ็ด จืด และของหวาน ใครใคร่ชอบอะไรก็เลือกไปกินกันเลย แต่อย่าลืมนะคุณเลือกเองอย่าบ่นทีหลัง" เพื่อนสมาชิกปรบมือและหัวเราะ</p> <p>ผู้วิจัยขอบใจสมาชิกทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเข้ากลุ่มทุกครั้ง ถึงแม้จะมีบางครั้งที่ต้องเลื่อนการเข้ากลุ่มเพราะสมาชิกมาไม่ครบ แต่ก็ได้เข้ากลุ่มจนครบ 15 ครั้ง และได้ขอร้องให้สมาชิกทำ Post-test อีกครั้งในคาบกิจกรรมวันอังคาร สมาชิกยินดีและแยกย้ายกลับบ้าน</p>

2.2 กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือโดยวิธีใด ๆ เลย เพียงแต่ให้มีเวลาอยู่ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นเท่า ๆ กับกลุ่มทดลอง โดยมีครูแนะแนวของโรงเรียนเป็นผู้ดูแลให้นักเรียนได้ใช้เวลาที่กำหนดในการอ่านหนังสือ ด้านการศึกษาและอาชีพที่ตนสนใจ หรือทำการบ้าน หรือค้นคว้า ปรัชญาหรือ กันเองในเรื่องต่าง ๆ อย่างอิสระ ในห้องแนะแนวของโรงเรียน โดยดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการใช้เวลาในการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลด้านการศึกษา หรืออาชีพในห้องแนะแนวซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของแต่ละคน หรือนักเรียน อาจใช้เวลาในการทำการบ้าน อ่านหนังสือ หรือปรึกษากับเพื่อนเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ก็ได้

2.2.2 ให้นักเรียนทุกคนลงชื่อ ลงเวลาที่มาเข้ากลุ่ม และ เวลากลับ ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้ลงชื่อ ลงเวลามาและกลับจากห้องแนะแนวสัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 15 ครั้ง ครบถ้วน

2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบสำรวจภาวะทางอาชีพด้านความสามารถทางอาชีพ กับ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ในวัน เวลาเดียวกัน

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนจากแบบสำรวจภาวะทางอาชีพ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนภาวะทางอาชีพ จากการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) และ หลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะทางอาชีพ ที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)